

KÜLÖNFÉLÉK.

Kossuth Lajos, mint barlangkutató. A XIX. század lángelméinek közös jellemvonása az univerzális érdeklődés a kultúra minden ága iránt, mert törekvésük az volt, hogy az ismereteket áttekintve, szerves összefüggésben egységes világnézetet nyerjenek. A mi korunk részletmunkásai előtt utolérhetetlen utopiának, szinte megfoghatatlannak látszik, hogyan tudta egy GOETHE az irodalom és művészet hatalmas tárgykörén kívül a fizikát (Farbenlehre), botanikát (Die Metamorphose der Pflanzen), a zoológiát (Os intermaxillare) és mind e mellett az államkormányzat studiumait, vagy egy VIRCHOW az anthropologia mellett az ethnológiát és nagy szabású politikát egy emberélet arasznyi ideje alatt megszolgálni.

A magyar kultúra is bővelkedik ilyen encyclopedikus tudású és működésű egyénekben. PULSZKY FERENC a diplomáciának épp oly nagytehetségű szolgálója volt, mint amilyen szerencsés kézzel művelte a történelmet és archaeológiát. BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF nemcsak az irodalomtörténet évkönyveibe véste be nevét kitorúlhatetlenül, de a magyar kulturpolitikának is irányt adott; BRASSAI SÁMUEL a polihistorok matuzsálema a nyelvészetnek, filozófiának, pénzügytannak, zenének és természettudományoknak egyaránt hivatott művelője volt, HERMAN OTTÓ pedig utat tört nemcsak a biológiai, de néprajzi tudományok terén és a magyar barlangkutatásnak is az ő szerencsés keze, éles meglátása adott lökést és irányt.

KOSSUTH LAJOS-ról, a magyar történelem korszakos alakjáról köztudomású, hogy az ő és új világot megrázó hatalmas politikai tevékenysége megszűntével, amikor a kiegyezés örökre megfosztotta honától, szenvedélylyel hódolt a scientia amabilisnak, a botanikának. Botanikai tevékenységéről részletes tanulmányban számolt be legújabbán MOESZ GUSZTÁV.¹⁾

A magyar barlangkutatás története csonka volna, ha annaleseinkben fel nem jegyeznők, hogy KOSSUTH LAJOS a spelaeologiai fontosságát is helyesen felismerte. Gyönyörű bizonyítéka ennek az a hatalmas dolgozata, amelyet Turinban 1882. júl. 15. és aug. 22. között írt, és amely „*Tanulmányok báró Nyáry Jenő, Az aggteleki barlang, mint őskori temető című munkája felett*“ cím alatt összes műveiben és a „Magyar Remekírók“ huszadik kötetében is megjelent.

Ebből a 46 nyolcadrés oldalnyi terjedelmű alapos tanulmányából kitűnik, hogy KOSSUTH nemcsak spekulatív alapon vallotta a barlangkutatás fontosságát, de irodalmát is behatóan ismerte. A barlangkutatás geológiai vonatkozásain kívül jól ismerte LUBBOCK, HEER, OSWALD, RÜTIMEYER és mások spelaeologiai és palaeontológiai közleményeit, figyelembe vette a pleistocaen és holocaen klimatologia, palaeoanthropologia, archaeologia, palaeozoologia és palaeobotanika legapróbb részleteit is.

A botanikusok megemlékezése után nem mulaszthatták el a magyar barlangkutatók sem, hogy az első magyar spelaeologusok egyik legkiválóbbikának emlékét kegyelettel ne iktassák szerény annalesük hasábjaira. Dr. LAMBRECHT KÁLMÁN.

¹⁾ MOESZ G.: Kossuth Lajos és a botanika. (Pótfüzetek a Természettud. Közl. 1915. 117—118 füz. p. 1—26.) Budapest, 1915.

VERSCHIEDENES.

Ludwig Kossuth als Höhlenforscher. Die Genies des XIX. Jahrhunderts interessierten sich fast ausnahmslos um sämtliche Zweige der Kultur, da sie bestrebt waren, die einzelnen Kenntnisse im organischen Zusammenhang zu überblicken, um eine einheitliche Weltanschauung zu gewinnen. Die Detailforscher unserer Zeit können es kaum begreifen, wie sich ein GOETHE ausser der Literatur und Kunst auch mit der Physik (Farbenlehre), Botanik (Die Metamorphose der Pflanzen), Zoologie (Os intermaxillare) und mit den Staatswissenschaften, ein VIRCHOW ausser der Anthropologie mit Ethnologie und Politik beschäftigen imstande war.

Auch die ungarische Kultur kann eine Zahl encyclopaedisch gebildeter Genies aufweisen. FRANZ v. PULSZKY war nicht nur ein hervorragender Diplomat und Politiker, sondern ein ebenso tüchtiger Historiker und Archaeolog. Baron JOSEF v. EÖTVÖS, der berühmte Schriftsteller zeigte auch den Weg der ungarischen Kulturpolitik, SAMUEL BRASSAI, der hochbegabte Polihistor leistete ebenso tüchtiges in der Philologie, Philosophie und Finanzpolitik, wie als Tonkünstler und Naturforscher. OTTO HERMAN war nicht nur Bahnbrecher auf dem Gebiet der biologischen Wissenschaften und auf dem der Ethnographie, sondern gab auch Richtung der Höhlenforschung.

Daß LUDWIG KOSSUTH der hervorragendste Staatsmann des XIX. Jahrhunderts nach seiner, die alte, wie die neue Welt erschütternden politischen Agitation auch als Botaniker tätig war, ist bereits bekannt.¹⁾

Aber auch die Geschichte der ungarischen Höhlenforschung wäre mangelhaft, wenn wir in unseren Annalen es nicht erwähnen würden, daß LUDWIG KOSSUTH mit der Wichtigkeit der Speläologie ganz im reinem war. Dies ist ersichtlich aus jener seiner umfangreichen Abhandlung, die er im Jahre 1882 über die Forschungen des Baron EUGEN v. NYÁRY in der Baradlahöhle zu Aggtelek schrieb (veröffentlicht in den Gesammelten Werken KOSSUTH's).

Wie diese Abhandlung uns beweist, war KOSSUTH nicht nur überzeugt von der Wichtigkeit der Höhlenforschung, er beherrschte auch die diesbezügliche Literatur. Ausser den geologischen Beziehungen der Höhlenforschung studierte er die Werke von LUBBOCK, O. HEER, RÜTIMEYER und noch eine Menge speläologische und paläontologische Mitteilungen; interessierte sich ausser den klimatologischen Verhältnissen der Vorzeit und der prähistorischen Periode auch um die Detailfragen der Palaeoanthropologie, Archaeologie, Palaeozoologie und Palaeobotanik.

Die ungarischen Spelaeologen verehren in LUDWIG KOSSUTH einen hervorragenden Bahnbrecher ihrer Bestrebungen. Dr. K. LAMBRECHT.

¹⁾ Neuerdings wurde die botanische Tätigkeit L. KOSSUTH's eingehend von Dr. G. MOESZ besprochen.